

Müze Ortamında Çocukla İletişim

Bekir Onur

Ankara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Fakültesi

Özet

Bu çalışmada, herkesin, her yaşta ve koşulda eğitilebileceği düşüncesinden yola çıkarak müzelerin yaşam boyu eğitimin sunulabileceği en uygun ortamlardan biri olduğu öne sürülmektedir. Bu bağlamda müzelerin temel işlevi olan "iletişim"; ziyaretçileri müzeye çeken (reklam ve pazarlama), onların gereksinimlerini keşfeden (araştırma ve değerlendirme) ve entelektüel gereksinimlerini gideren (eğitim ve eğlence) etkinliklerini içermelidir. Kitle iletişimi ve kişiler arası iletişim aracılığıyla gerçekleşen müze eğitimi günümüzde sergiler, atölye çalışmaları, yayınları içeren ve aile ve yetişkinleri hedef alan geniş bir etkinlikler bütünü olarak anlaşılmaktadır. Müze, öğrenciyi içine katan, onu harekete geçiren ve üretmek öğrenmeyi hızlandıran ortamı ile geleneksel eğitim anlayışının aşılmasında önemli bir işleve sahiptir.

Museum as an Environment to Communicate with Child

Abstract

In this article it is proposed that museums form a suitable environment for the education of a wide spectrum of people. In this context, "communication" as the basic function of museums should cover different activities as attracting visitors (through ads and marketing), discovering their needs (research and evaluation) and catering intellectual needs (education and entertainment). Education in museums that is realised through mass communication and interpersonal communication should be understood as the whole of a wide range of activities including exhibitions, workshops and written material which target adults and families. Museums have an important function to move beyond the traditional education understanding when its environment which encourages active learning is taken into consideration.

Müze Ortamında Çocukla İletişim

Günümüzde özellikle gelişmiş ülkelerde "müze eğitimi" müzelerin temel işlevlerinden biri durumuna gelmiştir. Müze eğitimi, hem müzelerin dışa açılmasını ve saydamlaşmasını sağladığı, hem de geniş kitlelerin eğitimine katkıda bulunduğu için çok yönlü bir "demokratikleşme" süreci olarak görülmektedir. Geçmişte yalnızca müze gezmenin bile bir eğitim sürecinden geçmek demek olduğu düşünülürken, bugün müzenin uzmanlar eliyle sürekli eğitim programları düzenlemesi gerekli sayılmaktadır. Böylece günümüzün müzesi; çocuğa, gence, yaşlıya, özürlüye eğitim veren; bireyi, aileyi, hatta okulu etkinlik kapsamına alan; yetişkin eğitimi, halk eğitimi, toplum eğitimi, yaşamboyu eğitim yapan; bireyin gelişmesine ve toplumun kalkınmasına katkıdan bulunan gerçek bir eğitim kurumu niteliğini kazanmaktadır. İşte bu çalışmanın amacı, müzenin sözü edilen çağdaş işlevlerini incelemek ve müze ortamında çocukla iletişim kurmanın temel ilkelerini açıklamaktır.

Müzelerin Tarihsel Gelişimi

Kenneth Hudson'a (1992) göre, Avrupa müzelerinin bugüne kadar dört evreden geçtikleri söylenebilir. 17. ve 18. yüzyıllarda yer alan birinci evrede, aristokrasi, dinsel kuruluşlar, üniversiteler tarihsel ve arkeolojik malzemeleri, ender bulunan nesnelere ve sanat eserlerini toplamaya başlamışlardır. Ancak bu koleksiyonlardan sadece ayrıcalıklı kişiler kendi hazırları için yararlanıyorlardı. 18. yüzyılın son on yılından günümüze kadarki ikinci evrede esas olarak halka açık müzelerin yaratıldığı görülmektedir.

Bu evrede koleksiyonları depolama ve sergileme, böylece onları iyi durumda tutma ve gerektiğinde onarma düşüncesi egemen-di, müzenin eğitsel bir rol oynayacağı pek düşünülüyordu; gene de okulların öğrencileri müzeye getirmeleri için yöreklendirildiği ya da bazen yetişkinler için müzede konferanslar verildiği görülyordu. 1920-1930 yıllarında başlayan üçüncü evrede bazı müzeler nesnelere sahip olmanın, onları korumanın ve sergilemenin yetmediğini, bunu konuya yabancı olanlara açıklamak gerektiğini anlamaya başladılar. Böyle bir görevin özel bir uzmanlık gerektirdiği ve büyük müzelerde eğitim bölümlerinin kurulmasının kaçınılmaz olduğu yavaş yavaş fark edildi. Bu gelişme Avrupa'dan önce Amerika'da ortaya çıktı. 1970'li yıllarda Avrupa müzelerinin çoğu ziyaretçilerine eğitim programı ve etkinliği sunmuyordu. Dördüncü evrenin başladığı 1950 yılından itibaren Avrupa'da müzeolojik ortam tamamen değişti. Bu tarihe kadar müzeler büyük ölçüde devlet ya da belediyeler tarafından finanse ediliyordu. Bu durum 1960-1970 yıllarında özel kuruluşlar, vakıflar müzelerle ilgilenmeye başladığında değişti. Ulusal müzeler ile vakıf müzeleri arasındaki fark yerleştikleri yerlerde ortaya çıkmaktadır. 50'li yıllardan önce Avrupa müzelerinin çoğu büyük kentlerde, ulaşılması kolay yerlerde bulunuyordu; buna karşılık yeni müzeler küçük kentlerde, kırsal yörelerde, arabayla gidilebilecek yerlerde kuruluyordu. Ziyaretçilerin çoğu buralara ailesiyle gidiyordu, böylece müze hem yetişkinlere hem çocuklara göre düşünmek zorunda kalıyordu. Halkı çekme ve ilgilendirme zorunluluğunu, iletişimin gereğini vurgulayan bu yeni yönelim eski ve büyük müzelerde kabul görmemişti. Çünkü onar bunun müzenin işleyişi sırasında kendiliğinden olacağını düşü-

nüyorlardı. Geçmişe göre daha az yaygın bu tutum bugün de büyük müzelerde tamamen ortadan kalkmış değildir. Hudson (1992), "Bugün Avrupa ülkelerinde müzeler izleyicileri karşısında 100 yıl, hatta 50 yıl önce ortaya koydukları kayıtsızlığı yavaş yavaş ve bazen de güçlüklerle terk etmektedirler" (s. 8) demektedir.

Günümüzde müzeler artık ziyaretçilerini kendi hallerine bırakmıyorlar; onlarla iletişim kurmak, onları eğitmek ya da en azından onlara rehberlik etmek istiyorlar. Eski ve yeni müzeler arasındaki bu tutum farklılığı eğitim kuramlarındaki değişimi de yansıtmaktadır. Geçmişte sadece seçkinlerin daha ileri bir eğitim alabilecekleri düşünülüyordu; oysa bugün yeterli sayıda eğiticile ve uygun yöntemlerle herkesin eğitim alabileceği kabul edilmektedir. Dahası, günümüzde ortaya atılan "yaşamboyu eğitim" anlayışı herkesin, her yaşta, her koşulda eğitilebileceğini savunmaktadır. Bu yeni eğitim anlayışı çerçevesinde müzelerin yaşamboyu eğitimin sunulabileceği en uygun ortamlar olduğu söylenebilir. Çünkü yaşamboyu eğitim yalnızca formal eğitim kurumlarında değil çok değişik ortamlarda yapılabilmektedir. Hooper-Greenhill'in (1996) dediği gibi, "Müzeler ve galeriler formal ve informal öğrenme, etkin katılım ya da gözlem, yapılandırılmış uzun süreli kurslar ya da tekil önemli fırsatlar için çok geniş olanaklar sunabilmektedir" (169).

Müzelerin Çağdaş İşlevleri

Hooper-Greenhill (1996), yirmibirinci yüzyıla yaklaştığımız şu sıralarda müzelerin üç işlevinden söz edildiğini belirtmektedir: Korumak, araştırmak, iletişim kurmak. Koruma işlevi buluntu ve numune koleksiyonlarını ve bunların bakımını içermektedir; araştırma işlevi bu nesnelere üzerinde yürütülen araştırmalar olarak tanımlanmaktadır; iletişim işlevi insanların hem bu nesnelere hem de onlarla ilişkili araştırma sonuçlarına yaklaşmalarını sağlayan bütün etkinlikleri ve profesyonel uygulamaları içermektedir. Hooper-Greenhill müzede iletişimin ne anlama geldiği ve eğitimle farkının ne olduğunu sorusunu şöyle yanıtlamaktadır: "Müzenin temel bir işlevi olarak iletişim ziyaretçileri müzeye çeken (reklam ve pazarlama), onların gereksinimlerini keşfeden (araştırma ve değerlendirme) ve entelektüel gereksinimlerini gideren (eğitim ve eğlenme) etkinlikleri içerir" (s. 140). Müzelerin bu işlevleri Tablo 1'de gösterilmektedir.

Hooper-Greenhill (1996) eğitim ve eğlenmenin müze deneyiminin birbiriyle ilişkili ve birbirini tamamlayan yönleri olarak birlikte tartışılması gerektiğini savunmaktadır: "Müzeler temelde eğitsel nitelik taşırlar, yani insanlara bilgi ve deneyim birikimlerini arttırma olanakları sunarlar. Müzeler temelde eğlenmeye yönelik değildirler; müzelerdeki eğlenme her zaman yeni, heyecanlı ve potansiyel olarak değerli bir şeyler sunma gizli amacını içerir. Müzelerdeki eğlenme, öğrenmenin en iyi hoşlanma durumunda gerçekleşeceği bilgiyle, bir eğitim yöntemi olarak kullanılmaktadır" (140).

Müzecilikteki değişimlerle eğitim anlayışındaki değişimlerin birbirine koşut gittiğini saptamak önemlidir. Geçmişte eğitimciler de müzeceriler de eğitimi "okullaşma" olarak görüyorlardı. Kavramın anlamını genişletip formal kurumlarda formal bir işlev olarak görmekten vazgeçtikçe müzelerdeki eğitim de daha geniş bir anlam kazandı. Bugün müze eğitimi, okullar için rehberli turlar düzenleme anlamını çoktan aşmış, sergileri, atölye çalışmalarını, yayınları da içeren, sadece okulları değil aileleri, yetişkinleri de içine alan çok daha geniş bir etkinlikler bütünü olarak anlaşılmaktadır. Müze eğitimi hem müzede hem topluluk içinde yapılabilir. Öte yandan, süreçten çok sonuçlara (notlar, dereceler) odaklanan geleneksel eğitim anlayışı da hızla değişmektedir. Bugünün eğitim yaklaşımı sonucu değil, asıl sonuca götüren becerileri, etkinlikleri, deneyimi, yaratıcı gücü vurgulamaktadır. Dolayısıyla, müzelerde de süreçler önem kazanmaktadır; eğitim etkinlikleri artık keşfedici ve yaşantısal olmak zorundadır (Hooper-Greenhill, 1996).

Müze eğitiminin geleneksel okul eğitiminden birçok açıdan farklı olduğu vurgulanmaktadır. Booth ve arkadaşlarına (1982) göre, müze eğitimi zorunlu değildir; okuldaki öğrenmenin temel özelliği olan derecelerden, testlerden bağımsızdır. Ziyaretçi özgür olarak gelir ve gider, sergileri ilgilerine göre gezer. Ziyaretçiyi çekmek, ayarmak, sergilere bakmaya ikna etmek gerekir. Müze öğrenmesi önüllü olduğu için hoş giden bir deneyim olması gerekir. Sınıftan aksine müzede öğrenme büyük ölçüde görseldir; bir olgu bilgisi vermekten çok, ziyaretçinin ilgisini ve merakını uyandırmayı

hedefler. Booth ve arkadaşlarına (1982) göre, "Müze eğitiminin başlıca amaçlarından biri, ziyaretçinin düşgücünü uyarmak ve onun duyuşsal uyanıklığını geliştirmektir. Müze eğitimcileri öğrenmeyi açık-uçlu, sürekli, yaşamboyu bir deneyim olarak görürler" (7).

Tablo 1: Müzelerin İşlevleri

Koruma	Araştırma	İletişim Kurma
<ul style="list-style-type: none"> • Koleksiyon Yapma • Nesnelere Bakımı 	<ul style="list-style-type: none"> • Nesnelere Araştırma 	<ul style="list-style-type: none"> • Ziyaretçi Çekme - Reklam - Pazarlama • Gereksinimleri keşfetme - Araştırma - Değerlendirme • Entellektüel Gereksinimleri Giderme - Eğitim - Değerlendirme

Kaynak: Hooper-Greenhill, Museum and their visitors, 1996'dan geliştirilmiştir.

Müzedeki İletişim

Hooper-Greenhill'in (1996) belirttiği gibi, "Son yıllarda pek çok yazar müzelerin iletişimsel doğasını vurgulamaktadır" (35). Başka bir deyişle, müzeler, artık sadece toplayan ve koruyan kuruluşlar olmaktan çıkıp aynı zamanda iletişim kuran kuruluşlar haline gelmektedir. Dolayısıyla müzeler, başka özellikleri yanında, bir iletişim sistemi olma özelliğini de taşımaktadır. Günümüzde iletişim müzelerin önde gelen işlevlerinden biridir. O halde iletişim nedir ve müzede nasıl işlemektedir?

Gelişim psikolojisinde iletişim dilin birincil işlevi olarak görülmektedir. Owens (1992), iletişimi bilginin ve fikirlerin katılımcılar arasında değiş tokuş süreci olarak tanımlamakta ve iletişim sürecini şöyle açıklamaktadır: "Bu süreç amaçlı iletişimin kodlanmasını, aktarılmasını ve kodunun çözülmesini içeren aktif bir süreçtir. Süreç, bir gönderici ve bir alıcı gerektirir ve her iletişim partneri iletişimin etkili biçimde taşındığını ve amaçlı anlamların korunduğunu garantilemek üzere diğerinin iletişimsel gereksinimlerine karşı uyanık olmalıdır" (7).

İnsanda iletişim gelişimi diğer gelişim alanlarıyla (bedensel, bilişsel, duygusal, toplumsal gelişimle) yakından bağlantılıdır. Owens'in (1992) belirttiği gibi, dilsel simgelerin gelişimi ve kullanımını belirli bilişsel, toplumsal ve motor becerilere ulaşmış olmaya bağlıdır. Owens çocuğun gelişiminde şu evrelerden söz etmektedir: 1-6 aylar (inceleyici), 7-12 aylar (deneyici), 12-24 aylar (keşfedici), 3-5 yıllar (sergileyici), okul çağı yılları (uzman). Owens, çocuğun bilişsel ve iletişimsel becerilerini okulun ilk 6 yılında geliştirdiğini ve 12 yaşında hemen hemen yetişkinin düzeyine ulaştığını belirtmektedir (bk. Tablo 2). Bu yaştaki çocuk özellikle dili kullanarak başkalarını etkileyebileceğini fark eder. Owens'e göre "iletişimdeki bu gelişim çocuğun başkalarının bakış açısını değerlendirmesindeki artışı yansıtır" (110). Okul çağı çocuğunun sözcük dağarcığı genişlemesini sürdürür, cümle yapıları daha düzenli hale gelir.

Okul çağı çocuğu "figüratif dil"i (metaforlar, atasözleri, soyut kavramlar, vb.) anlamayı ve kullanmayı da öğrenir. Dildeki önemli gelişmelerden biri de okumayı ve yazmayı öğrenmektir. Sonuç olarak, 12 yaşına gelmiş çocuk bir yetişkinin bilişsel ve dilsel becerilerinin çoğuna sahiptir.

Bee'ye (1995) göre, aile içi iletişimde çocukla ilgili iki önemli nokta vardır: Birincisi çocukla konuşulan dilin miktarı ve zenginliği, ikincisi ise çocuktan anababaya yönelik konuşmanın miktarı ve telkinleridir. Çocuğu dinlemek çocukla konuşmak kadar önemlidir. Araştırmalar genellikle açık iletişimin olduğu ailelerden gelen çocukların duygusal ve toplumsal açıdan daha olgun olduklarını göstermektedir. Bu iletişim ilkesinin ailede olduğu kadar, okul, müze gibi ortamlarda da geçerli olduğu söylenebilir.

Cleaver (1988) çocuklarla yapılan müze gezileri için anababalara bazı iletişim önerilerini kaynaklardan aktarmaktadır:

- Çok şey öğretmeyin; çocukların müzeyi size göstermesine ve neyin harika olduğunu söylemesine fırsat verin.
- Çok fazla bilgi vermeyin.
- Sorulara sorularla yanıt verin.

- Eğer büyük bir müzeye gidiyorsanız gezmeyi planladığınız alanı sınırlayın.
- Müzede iki saatten fazla kalmayı planlamayın.

Bir iletişim edimi başka kişi ya da kişiler üzerinde etki yaratma amacını taşıyan bir edimdir. Bu amacın olmadığı durumda eylem "iletişimsel" olmaktan çok "anlatımsal" olma özelliğini taşır. Herhangi bir iletişim süreci amaçlı bir iletiler takımı olarak işler. Bir

Tablo 2: Okul Çağı Çocuğunun Gelişimi

Yaş	Hareket	Biliş	Toplumsallaşma	İletişim
6	Daha iyi hareket eşgüdümü; bisiklete biner, topu iyi atar, sürekli dişleri olmaya başlar.	Daha uzun dikkat süresi. Sorun çözerken ek bilgi dikkatini daha az bozar. Üç haneli sayıları hatırlar ve tekrarlar.	Aktif oyunlardan zevk alır. Yarışmacıdır. Grupta aynı cinsten yaşlılarla özdeşleşir. Egosantrik gerçekliği daha karmaşık ve göreceli gerçeklik görüşüne dönüştürür.	Anlatıcı sözcük dağarcığı 2600, alıcı dağarcığı 20 bin- 24 bin sözcük içerir. İşlevle tanım yapar. Karmaşık yapıları iyi kurulumuş pek çok cümlesi vardır; konuşmanın bütün yönlerini belirli bir derecede kullanır.
8	Daha uzun kolları daha geniş elleri vardır. Evirip çevirme becerileri daha iyidir. Beyin hemen hemen olgun ölçüsündedir. Daha sürekli dişleri vardır.	Başkasının sağını solunu bilir. Korunumu anlar. Benzerlikleri ve farklılıkları bilir. Kendiliğinden okur.	İzleyiciden zevk alır. Başkalarının üçüncü bir kişiden farklı bakış açıları olduğunu öğrenir. Gruba bağlılık gösterir, ama yetişkinin desteğine de güçlü bir gereksinime duyar.	Çok konuşur. Böbürlenir, yüksekte atar. Fikirleri ve sorunları kolayca sözelleştirir. Düşünceyi iletir. Karşılaştırmalı ilişkide biraz güçlük çeker.
10	Gözleri hemen hemen olgun ölçüsündedir. Hemen hemen olgun akciğerlere, sindirim ve dolaşım sistemlerine sahiptir.	Gelecek eylemleri planlar. Sorunları en az fiziksel girdiyle çözer.	Oyunlardan, spordan, hobilerden zevk alır. Başkasının bakış açısının konusu olabileceğini keşfeder.	Konuşmaya çok zaman harcar. İyi bir kavrayışı vardır.
12	Ergenlik büyümesinden önce "dinlenme"yi yaşar. Erinlikte hızlı adale büyümesi başlar. Olgunlaşmada bireysel farklılık gösterir.	Soyut düşüncelere girer.	Karşı cinsinden farklı ilgileri vardır.	Alıcı dağarcığında 50 bin sözcük vardır. Yetişkininkine benzer tanımlar kurar.

Kaynak: R.E. Owens, Jr. Language Development, 1988.

İletişim sürecinin incelenmesinde akla hemen yaratılmak istenen etkinin doğasını ve ağırlığını değerlendirmek gelir. Kitle iletişimi iletişimin doğal olmayan özellikler (dolaylı, tepkisiz, eşitsiz) taşıyan bir biçimdir. Müzelerde kitle iletişimi yolları kullanıldığı gibi, doğal özellikler (doğrudan, geribildirimli, eşit) taşıyan yüzyüze iletişim olanakları da yaratılmaktadır. Müzeler sergiler, gösteriler, olaylar, posterler, kitapçıklar ve başka iletişim yollarıyla kitle iletişimi yapabilirler; ama aynı zamanda konuşmalar, rehberli turlar, dokunma oturumları, tartışma grupları, atölye çalışmaları aracılığıyla doğal iletişimi de kullanabilirler. Hooper-Greenhill (1996), "Müzelerin iletişim yöntemleri son derece çeşitlidir ve kuşkusuz bu, müzelerin pek çok diğer kitle iletişim kuruluşuna oranla önemli avantajlarından biridir" (37) demektedir. Hooper-Greenhill'e göre "karma iletişim", müzelerin ileride bir müze iletişimi politikası geliştirirken başvuracakları en önemli kavram olacaktır.

Hooper-Greenhill'e (1996) göre müzenin eğitim işlevi iki ana iletişim yöntemiyle gerçekleşir: Kitle iletişimi ve kişilerarası iletişim; ya da başka kavramlarla söylersek, uzaktan öğrenme ve yüzyüze öğretme. Uzaktan öğrenme kitle iletişiminin birçok özelliğini taşır: Tek yönlüdür (dolaylı), iletişim sırasında değiştirme olanağı yoktur (tepkisiz), taraflardan birinin yokluğunda gerçekleşir (eşitsiz). Hooper-Greenhill, bu potansiyel kusurlarına karşın müzelerin uzaktan öğrenme yöntemlerinin -sergiler, gösterimler, yayınlar, ödünç verme hizmetleri, gezici müzeler- son derece başarılı olduklarını söylemektedir. Yüzyüze öğretmeye gelince, bu doğrudan, doğal, kişilerarası bir iletişim yöntemidir; burada paylaşma, değiştirme, tepki verme olanağı vardır. Müzede gerçekleştirilen yüzyüze öğretilerde çok farklı öğretim biçimleri ve etkinlik türleri -elle yoklama, çizim yapma, rol oynama vb.- kullanılır. Her iki iletişim ve eğitim türü Tablo-3'de gösterilmektedir. İletişimin bu iki biçimi müzede de, topluluk içinde de işleyebilir.

Hooper-Greenhill'e (1996) göre müzede yüzyüze öğretme potansiyeli son derece geniştir. Müzede öğretme, koleksiyonlara dayanır ve koleksiyonları keşfetme ve izleyicilerle bağ kurma yolları öğretme yöntemlerini oluşturur. Bu bağlar grup liderleriyle tartış-

ma, öğrenim programlarını inceleme yoluyla kurulur. Ayrıca müzede yüzyüze öğretme son derece esnek. Koleksiyonlar, sergiler, binalar, personel, müze dükkanı, vb. hepsi öğretme kaynağı olabilir. Müze eğitimcisinin okulda kullanılan öğretim programlarına başvurması önemlidir. Müzede öğretme yöntemleri de son derece çeşitlidir ve ziyaretçilerin özelliklerine uyarlanır. Yetişkinlerde ve üniversite öğrencilerinde konuşmalar ve konferanslar, yaşlılarda yakından inceleme ve elle yoklama, genç ziyaretçilerde yapma -örneğin maske yapma, enstrüman çalma, küçük çaplı bilimsel deney yapma- vb. gibi yöntemler söz konusu olabilir (Hooper-Greenhill, 1996).

Müzede Eğitim

Hooper-Greenhill'e (1991) göre, müze eğitiminin temel bir felsefesi vardır; bu felsefenin evrensel olması da uluslararası işbirliğini kolaylaştırmaktadır. Bu felsefenin başlıca ilkelerinden biri müzenin koleksiyonları ile ziyaretçilerinin gereksinimleri ve ilgileri arasında ilişki kurmaktır. Her bireyin ve her grubun gereksinmelerinin ve ilgilerinin farklı olması koleksiyonların her defasında farklı sunulmasını gerektirecektir. Buna bağlı olarak müze eğitiminin ikinci önemli ilkesi koleksiyonların dikkatle incelenmesidir. Burada amaç eğitim için uygun nesnelere seçmek ve nesnelere bağlayacak konuyu bulmaktır. Bu seçimin yapılabilmesi, hem müzenin koleksiyonları hem de farklı grupların öğrenme yeterlilikleri hakkında bilgi sahibi olmayı gerektirir. Bir başka ilke, koleksiyonlar ile hedef kitle arasında sağlam bir ilişki kurulmasıdır. Bu ilişkiyi geliştirmek için çok çeşitli yöntemler vardır; önemli olan geleneksel sınıf ortamından farklı olarak insanların birinci elden deneyim yaşamasını sağlamaktır.

Daha önce belirtildiği gibi, müze eğitiminin temellerinden biri de yaşamboyu bir eğitim tarzı olmasıdır. Müze eğitiminde de öğrenmenin yaşamboyu sürdüğü ve formal eğitimle sınırlı olmadığı kabul edilmektedir. Müze eğitimi belirli bir müfredatla, hatta belirli bir binanın sınırlarıyla sınırlı değildir.

Tablo 3: Müzelerin Eğitim Yöntemleri

Kitle İletişimi	Kişilerarası İletişim
Uzaktan öğrenme yoluyla eğitim	Yüzyüze öğrenme yoluyla eğitim
- Gösterimler	- Elle yoklama
- Sergiler	- Çizim yapma
- Yayınlar	- Yapma
- Videolar	- Konuşma
- Öğretmen takımları	- Drama
- Ödünç verme hizmetleri	- Konferanslar
- Gezici müze	- Atölyeler

Müzede Toplumda

Kaynak: Hooper-Greenhill, *Museums and their visitors*, 1996.

Müze eğitiminin temel ilkelerinden biri de, her müzenin sunduğu eğitimin kendine özgü olmasıdır. İki müzenin sunduğu eğitim hizmeti asla birbirine benzemez. Bunun nedenleri arasında müzenin ve koleksiyonlarının türü, müzenin gelenekleri, personelinin uzmanlığı ve en önemlisi de müzenin eğitim politikası sayılabilir.

Müze eğitiminin önemli bir özelliği de olguların iletilmesinden çok, düşüncüye, duyulara, estetik duyarlılığa, eleştirel ve yaratıcı yaklaşıma dayanmasıdır. Bu bağlamda önemli bir nokta da, müze eğitiminin boş zamanların değerlendirilmesi ve eğlenme kavramlarıyla yakın ilişkisidir. Müze eğitimi derse değil yaşantıya dayanan bir öğrenme türüdür; dolayısıyla eğlenceli olması ve hoş gitmesi beklenir.

Böylece müzede öğrenmenin niteliği konusuna gelebiliriz. Müzede öğrenmenin temel özelliklerinden biri "nesnelere öğrenme" olmasıdır. Gerçekten de, müzede öğrenmenin sayısız yollarının başında koleksiyonların, buluntuların, numunelerin kullanılması gelmektedir. Hooper-Greenhill'in (1991) belirttiği gibi, nesnelere hem amaçlı olan hem de amaçlı olmayan iletilerini okumak olanaklıdır. Nesnelere yorumları durağan değildir, sürekli değişiklik gösterir; bu da onların öğrenme sürecindeki güçlü yönlerini

oluşturur. Hooper-Greenhill (1991), "Nesne "belge" gibi iş görür, bilgiyi tutar ve kaydeder; biz daha fazlasını öğrendikçe değişmekle kalmaz, aynı zamanda bize ne bildiğimizi hatırlatan bir kapasiteye sahiptir" (102) demektedir.

Müzedeki öğrenme sürecinin önemli bir özelliği de düşünmeyi geliştirmesidir. Bu tür öğrenmede duyular aracılığıyla somuttan soyuta, bilinenden bilinmeyene, gözlemden genellemeye ulaşmak olanaklıdır. Dahası, Hooper-Greenhill'in (1991) dediği gibi, "Öğrenme daha az beceri gerektirir, daha eğlenceli ve gerçekten keşfedici olur" (103). Nesnelere öğrenmenin temeli duyuları kullanmaktır; dolayısıyla müzenin uygun koşullarda nesnelere yakından gözlemlemeye, elle yoklamaya olanak sağlaması gerekmektedir. Öte yandan, izleyicinin nesneye sadece müzede ulaşması da şart değildir, müze elindeki nesnelere bir kısmını izleyicilere götürebilmelidir; bunun en etkili yolu da ödünç verme sisteminin kurulmasıdır. Nesnelere düzenlenen özel günlerde diğer müzelerle, okullara, fabrikalara vb. taşınabilir. Eğitimde fırsat eşitliğine katkıda bulunan bu sistem müzenin işlevlerinin demokratikleşmesini de sağlar. Hooper-Greenhill'in (1991) dediği gibi, "müzelerde öğrenme potansiyeli, nesnelere öğrenmeyi, müzeler hakkında ve müzelerin ne yaptığı hakkında öğrenmeyi içine alır" (113).

Kaynakça

- Bee, H. (1995). *Developing Child*. Yedinci baskı. New York: Harper Collins College Publishers.
- Booth, J.H., vd. (1982). *Creative Museum Methods and Educational Techniques*. Springfield: C.C. Thomas Publisher.
- Cleaver, J. (1988). *Doing Children's Museums*. Charlotte, Vermont: Williamson Publishing.
- Hooper-Greenhill, E. (1991). *Museum and Gallery Education*. Leicester: Leicester University Press.
- Hooper-Greenhill, E. (1996). *Museum and their visitors*. London: Routledge.
- Hudson, K. (1992). *Musées: Trésors ou Outils?* Strasbourg: Conseil de l'Europe, Conseil de la coopération culturelle. Section de l'éducation scolaire et extrascolaire.
- Owens, Jr. R.E. (1992). *Language Development. An Introduction*. Üçüncü baskı. New York: Macmillan Publishing Company.

Rose Tremain's *Restoration* and Thatcherism

Abstract

Restoration by Rose Tremain was published in 1989 when a decade came to an end in Britain that was not only one of the most contentious periods in the post-war history of the country but also the decade which, from a historical perspective, will probably prove to have had the greatest impact on Britain's further development in terms of social and value change. This article will claim that Rose Tremain used the genre of the historical novel to portray and criticise the reality of Thatcher's Britain, as Rose Tremain perceived it. This article will examine four major issues which repeatedly occur as themes in the novel and constitute important elements of Thatcherism: the 'New Age', authoritarian leadership and the leadership figure, the nature of Thatcherite society and the role of the individual within it.

Rose Tremain'in Restoration Adlı Tarihi Romanı ve Thatcherizm Özet

Rose Tremain'in *Restoration* adlı eseri 1989 yılında yayınlandı. Bu, sadece Britanya'nın savaş sonrası tarihindeki en tartışmalı dönemlerden biri olmakla kalmayıp, aynı zamanda tarihsel bir perspektifle bakıldığında, toplumsal değişim ve değer değişimi anlamında ülkede yaşanacak sonraki gelişmelere en büyük etkiyi vurmuş olduğu muhtemelen kanıtlanacak bir on yılın sona erdiği tarihtir. Bu makale Rose Tremain'in, tarihsel roman türünü kullanarak, kendi algıladığı biçimiyle, Thatcher'in Britanyasını tasvir edip eleştirdiğini öne sürmektedir. Makale, Thatcherizm'in önemli öğelerini oluşturan ve roman içinde temalar olarak tekrar eden dört ana meseleyi araştıracaktır: 'Yeni Çağ', otoriter liderlik ve liderlik figürü, Thatcherci toplumun doğası ve bu toplumda bireyin rolü.

Susanne Fendler
Ruth Wittlinger
The University of
Würzburg